

Universiteit Antwerpen
Master in de sociologie
(master)

Inhoud

1	Samenvattende conclusie	3
2	Besluit	4
3	Werkwijze en verantwoording	5
3.1	Evaluatieorgaan en visitatiecommissie	5
3.2	Werkwijze	6
3.3	Domeinspecifiek referentiekader	7
3.4	Overwegingen NVAO betreffende werkwijze evaluatieorgaan en visitatiecommissie	7
4	Opleiding	9
5	Beoordeling	10
5.1	Doelstellingen opleiding	10
5.2	Programma	11
5.3	Inzet personeel	14
5.4	Voorzieningen	15
5.5	Interne kwaliteitszorg	16
5.6	Resultaten	18
6	Oordelen visitatiecommissie	19
7	Oordelen NVAO	20
8	Opmerkingen en bezwaren van instelling	21

1 Samenvattende conclusie

Bij brief van 16 december 2008 heeft Universiteit Antwerpen (UA) bij de Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie (NVAO) een aanvraag tot accreditatie ingediend voor de opleiding Master in de sociologie (master), steunend op een visitatierapport uitgevoerd door de Vlaamse Interuniversitaire Raad. De aanvraag is ontvangen op 19 december 2008.

Procedurele eisen

De NVAO komt tot de volgende vaststellingen:

- De visitatiecommissie heeft het visitatieprotocol gevolgd zoals vastgesteld door het evaluatieorgaan;
- Het referentiekader gehanteerd door de visitatiecommissie bevat alle onderwerpen en facetten van het Accreditatiekader bestaande opleidingen hoger onderwijs Vlaanderen van de NVAO (accreditatiekader) inclusief een domeinspecifieke vertaling. De facetten worden wel in een afwijkende volgorde behandeld;
- De visitatiecommissie heeft de beslisregels beschreven in het accreditatiekader adequaat toegepast;
- De gevolgde procedure is in overeenstemming met het toetsingskader voor de werkwijze van de VLIR en VLHORA als evaluatieorgaan of de erkenningsregeling van andere evaluatieorganen.

Inhoudelijke eisen

De NVAO komt tot de volgende vaststellingen:

- Het oordeel van de visitatiecommissie over de kwaliteit van de opleiding is mede gebaseerd op een vergelijking met verwante opleidingen en zo mogelijk internationaal gehanteerde normen voor opleidingen in het relevante domein;
- In het visitatierapport vastgesteld door de visitatiecommissie is voldoende gemotiveerd waarom de opleiding al dan niet aan de criteria van het beoordelingskader (hoofdstuk 2) voldoet zodat voldoende generieke kwaliteitswaarborgen voorhanden zijn. Het visitatierapport behandelt minimaal de zes in het accreditatiekader genoemde onderwerpen, waarbij per onderwerp aan alle facetten aandacht wordt besteed. Voor ieder facet is een oordeel gegeven op de vierpuntsschaal op basis waarvan per onderwerp een oordeel volgt. De oordelen zijn onderbouwd met feiten en analyses. Het visitatierapport wordt afgesloten met een samenvattend oordeel over de opleiding;
- Het visitatierapport geeft inzicht in de kwaliteit van de visitatiecommissie. Het visitatierapport bevat informatie over de omvang en de samenstelling van de visitatiecommissie, en over haar onafhankelijkheid, deskundigheid en gezaghebbendheid.

2 Besluit

betreffende de accreditatie van de Master in de sociologie (master) van de Universiteit Antwerpen.

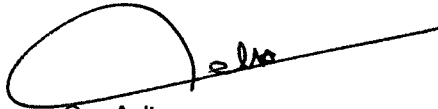
De NVAO,
Na beraadslaging,
Besluit :

Met toepassing van het decreet van 4 april 2003 betreffende de herstructurering van het hoger onderwijs in Vlaanderen, wordt het accreditatierapport en –besluit met positief eindoordeel voor de opleiding Master in de sociologie (master) van de Universiteit Antwerpen goedgekeurd en wordt de opleiding geaccrediteerd. Het betreft een opleiding zonder afstudeerrichtingen: , die te Antwerpen wordt georganiseerd.

De in het eerste lid bedoelde accreditatie geldt vanaf de aanvang van het academiejaar 2008-2009 tot en met het einde van het academiejaar 2015-2016.

Den Haag, 19 mei 2009

Voor de NVAO,

A handwritten signature in black ink, consisting of a large, stylized loop followed by a horizontal line and some smaller, less distinct characters.

Guy Aelterman
(vicevoorzitter)

3 Werkwijze en verantwoording

Bij brief van 16 december 2008 heeft Universiteit Antwerpen bij de NVAO een accreditatieaanvraag ingediend voor de opleiding Master in de sociologie. De aanvraag is ontvangen op 19 december 2008.

Ter ondersteuning van deze aanvraag heeft Universiteit Antwerpen een rapport bijgevoegd vanwege een evaluatieorgaan: Vlaamse Interuniversitaire Raad.

De NVAO heeft deze aanvraag beoordeeld aan de hand van het Accreditiekader bestaande opleidingen hoger onderwijs Vlaanderen (14 februari 2005), conform de Handleiding accreditatie Vlaamse Gemeenschap (8 mei 2007) en het Reglement tot bepaling van bestuursbeginselen die van toepassing zijn bij de besluitvorming inzake accreditatie en Toets Nieuwe Opleiding ten aanzien van hogeronderwijsopleidingen in de Vlaamse Gemeenschap (14 februari 2005).

3.1 Evaluatieorgaan en visitatiecommissie

Evaluatieorgaan: Vlaamse Interuniversitaire Raad

Visitatiecommissie:

- Voorzitter: **Prof. Dr. W.A. Arts**, emeritus hoogleraar Algemene en Theoretische Sociologie, Universiteit van Tilburg (domeinspecifieke deskundigheid)
- Leden:
 - **Prof. dr. Bernhard Kittel**, hoogleraar onderzoeksmethoden in de sociologie en politicologie, Universität Oldenburg (domeinspecifieke deskundigheid);
 - **Prof. dr. Liliane Voyé**, emeritus hoogleraar algemene sociologie, stadsociologie, sociologie van ruimtelijke ordening en sociologie van cultuur en godsdienst, Université Catholique de Louvain (domeinspecifieke deskundigheid);
 - **Prof. dr. J.L. Peschar**, emeritus hoogleraar onderwijssociologie, Rijksuniversiteit Groningen (onderwijsdeskundigheid (onderwijsdes-, vak-, domein- en visitatiedeskundigheid);
 - **Dhr. Sikko Segaert**, student sociologie, Vrije Universiteit Brussel. (studentgebonden deskundigheid).
 - **Mevr. Stefanie Gheysen**, studente Politieke en Sociale Wetenschappen afstudeerrichting
 - Sociologie, Katholieke Universiteit Leuven
- Secretaris: **Magalie Van Lishout**, medewerker kwaliteitszorg VLIR.

De Erkenningscommissie heeft bij besluit van 14 februari 2007 bevestigd dat de samenstelling van deze visitatiecommissie voldoet aan de criteria van onafhankelijkheid die gelden voor de opleidingen van ambtshalve geregistreerde instellingen.

3.2 Werkwijze

De visitatiecommissie sociologie heeft de sociologieopleidingen bezocht in volgende universiteiten: Katholieke Universiteit Brussel, Vrije Universiteit Brussel, Universiteit Antwerpen, Katholieke Universiteit Leuven en Universiteit Gent.

De volgorde van de bezoeken is veelal bepaald door overwegingen van pragmatisch-organisatorische aard. De commissie is er zich van bewust dat deze volgorde, zij het impliciet, een invloed kan hebben gehad op de visitatie. Ze heeft er evenwel zorgvuldig over gewaakt dat in alle opzichten vergelijkbare beoordelingen en adviezen tot stand kwamen.

De visitatiecommissie werd door de VLIR ingesteld tijdens de vergadering van 14 februari 2007. Tijdens de installatievergadering werden de commissieleden verder ingelicht over het visitatieproces en hebben zij zich concreet voorbereid op de af te leggen bezoeken. Verder heeft de commissie op deze vergadering een referentiekader geformuleerd.

Daarnaast werd het programma van de bezoeken opgesteld en werd een eerste bespreking gehouden van het zelfevaluatie-rapport dat de commissie reeds eerder, samen met een aantal verplichte bijlagen, had ontvangen.

De commissieleden werden ook verzocht een tweetal eindverhandelingen te selecteren uit een lijst van recente eindverhandelingen en deze grondig te lezen vooraleer het bezoek aan de opleiding zou plaatsvinden.

Aan de opleidingen werd gevraagd om tijdens het bezoek van de commissie een veelheid aan documenten ter inzage te leggen ten behoeve van de commissie. Er is voldoende tijd uitgetrokken om de commissie de gelegenheid te geven deze documenten grondig te bestuderen.

Het visitatiebezoek aan de opleiding Sociologie vond plaats van 20 maart tot en met 23 maart 2007.

De commissie heeft gesprekken gevoerd met alle geledingen die zijn betrokken bij het onderwijs, met name opleidingsverantwoordelijken, studenten, assistenten, docenten en de facultaire en opleidingsgebonden beleidsmedewerkers. Daarnaast werd ook voorzien in een bezoek aan de faciliteiten (inclusief bibliotheek, practicalokalen, computerfaciliteiten), een gesprek met de afgestudeerden van de opleidingen en een spreekuur waarop de commissie bijkomend leden van de opleiding kon uitnodigen of waarop individuen op een vertrouwelijke wijze door de commissie kon worden gehoord.

De gesprekken zijn verhelderend geweest en waren een goede aanvulling bij de lectuur van de zelfevaluatie-rapporten. Aan het einde van elk bezoek werden, na intern beraad van de visitatiecommissie, de voorlopige bevindingen mondeling aan de gevisiteerde opleiding meegedeeld aan de hand van een presentatie door de voorzitter.

Als laatste stap in het visitatieproces heeft de commissie haar bevindingen, conclusies en aanbevelingen vastgelegd in een ontwerp opleidingsrapport. Bovendien heeft zij, overeenkomstig de bepalingen voor de visitaties in het kader van de NVAO accreditatie van de opleidingen, een beoordeling voldoende/onvoldoende toegekend aan de zes onderwerpen van het accreditatiekader, en een beoordeling excellent/goed/voldoende/onvoldoende toegekend aan de samenstellende en onderliggende facetten van elk onderwerp.

De faculteiten werden in de gelegenheid gesteld om op het concept deelrapport te reageren. Er kwam geen reactie op het rapport van de sociologie.

3.3 Domeinspecifiek referentiekader

Voor het beoordelen van het onderwijs in de Sociologie gaat de visitatiecommissie uit van een disciplinespecifiek referentiekader. Dit kader is gebaseerd op de doelstellingen, eindtermen en kwaliteitseisen waarover haars inziens binnen de discipline een communis opinio bestaat. Naar haar oordeel dienen academische opleidingen in de sociologie aan dit referentiekader te voldoen. Bij het opstellen van het referentiekader heeft de commissie zich gebaseerd op het disciplinespecifieke referentiekader zoals in 2000 gehanteerd bij de onderwijsvisitatie Politieke en Sociale Wetenschappen – Sociologie (VLIR, december 2000), het disciplinespecifieke referentiekader zoals in 2006 gehanteerd bij de Nederlandse onderwijsvisitatie Sociale Wetenschappen, het algemene referentiekader zoals in Vlaanderen gehanteerd door de Cel Kwaliteitszorg van de VLIR, het Vlaamse Structuurdecreet (2003) en het toetsingskader van het Nederlands-Vlaams Accreditatie Organisatie (NVAO) waarin een aantal minimumeisen voor academische opleidingen worden vooropgesteld die zijn gebaseerd op de internationaal aanvaarde Dublin descriptor, alsook op internationale eisen die worden gesteld aan academische opleidingen in de sociologie. Tevens is het in de zelfstudie weergegeven referentiekader van de te visiteren opleiding gebruikt. Het referentiekader werd voor de eigenlijke visitatie, maar na het inleveren van de zelfevaluaties, voorgelegd aan de opleidingen. Tijdens het bezoek van de visitatiecommissie werd de gelegenheid geboden om het referentiekader met de opleiding te bediscussieren. Het referentiekader is weergegeven in Deel 1 van het rapport (pp. 25-28).

3.4 Overwegingen NVAO betreffende werkwijze evaluatieorgaan en visitatiecommissie

De NVAO komt tot de volgende vaststellingen:

- Het evaluatieorgaan heeft overtuigend aangetoond dat het oordeel in onafhankelijkheid tot stand is gekomen. Uit het onafhankelijkheidsbesluit van de Erkenningscommissie en de onafhankelijkheidsverklaringen van de commissieleden blijkt tevens dat de commissieleden in onafhankelijkheid tot hun oordeel zijn gekomen. De NVAO concludeert dat de visitatie en het beoordelingsproces in volstrekte onafhankelijkheid hebben plaatsgevonden;
- De commissie bestond uit 6 leden inclusief een student. Op basis van de in het rapport beschreven informatie, waar onder cv's, heeft de NVAO vastgesteld dat onderwijsdeskundigheid en deskundigheid in de didactiek, de vakdeskundigheid binnen de discipline en het afnemend veld en relevante deskundigheid op het gebied van internationale ontwikkelingen van de discipline aanwezig waren. De deskundigheid binnen de commissie omvatte voldoende de gehele breedte van de opleiding.

De visitatiecommissie was bijgevolg voldoende deskundig en gezaghebbend om de beoordeling uit te voeren.

De visitatie heeft plaatsgevonden op basis van en in overeenstemming met het visitatieprotocol, zoals voorgelegd bij erkenning of toetsing:

- Het rapport geeft voldoende aan dat het visitatieprotocol effectief werd gevolgd;
- In het rapport verklaart de commissie dat de zelfevaluatie voldoende basis bood en dus voldoende zelfkritisch was;
- Het evaluatieorgaan heeft naar het oordeel van de NVAO overtuigend gegarandeerd dat de commissie adequaat heeft gewerkt;

- De commissie heeft de beschikking gekregen over eerdere visitierapporten en heeft getoetst of de wijze waarop opleidingen met eerdere aanbevelingen en adviezen zijn omgegaan voldoende is.

De visitatie heeft plaatsgevonden op basis van en in overeenstemming met een domeinspecifiek referentiekader dat voldoet aan de eisen gesteld in de erkenningsregeling/toetsingsregeling en het NVAO kader. Daarbij is aangesloten bij:

- eisen gesteld door (buitenlandse) vakgenoten en de beroepspraktijk aan een opleiding in het domein;
- kaders gehanteerd in eerdere visitatie;
- indien beschikbaar beroepsprofielen;
- referentiekader aangereikt door opleiding, dat voldoende situering geeft van de opleiding in nationaal en/of internationaal verband en met betrekking tot de relevante beroepspraktijk;
- wettelijke eisen voor beschermde beroepen.

Voorts komt de NVAO tot de volgende vaststellingen:

- De werkwijze van de commissie bij de beoordeling van de opleiding Master in de sociologie (master) van de Universiteit Antwerpen is zorgvuldig en gedegen geweest. De gevolgde werkwijze en procedure, en de geraadpleegde informatiebronnen zijn helder en nauwkeurig geformuleerd en vermeld;
- De commissie heeft haar oordeel opgesteld en onderbouwd in overeenstemming met het visitatieprotocol en heeft de daarbij behorende beslisregels gevolgd. Voor de facetten geldt dat de analyses van de commissie duidelijk en consistent zijn, en ze leiden tot heldere conclusies. Op onderwerpniveau zijn de oordelen over de facetten op een juiste en zorgvuldige wijze afgewogen en neergelegd in heldere conclusies;
- De commissie heeft hiertoe op een zorgvuldige wijze een domeinspecifiek referentiekader vastgesteld;
- Het kwaliteitsoordeel bij de toetsing is - voor zover relevant - mede gebaseerd op een vergelijking met verwante andere opleidingen en internationaal geaccepteerde criteria voor opleidingen in het desbetreffende domein;
- De commissie heeft in haar advies een aantal kritische kanttekeningen opgenomen. De NVAO onderschrijft deze en brengt deze onder de aandacht van de opleiding.
- De visitatiecommissie heeft in het kader van het verbeterperspectief aanbevelingen in het visitatierapport geformuleerd.

De NVAO is in het licht van het vorenstaande tot de slotsom gekomen dat de beoordeling van de voorliggende opleiding zorgvuldig en gedegen tot stand is gekomen, en dat het eindoordeel van de commissie deugdelijk is gemotiveerd.

4 Opleiding

Beschrijving van de opleiding

- instelling: Universiteit Antwerpen
- aard instelling: ambtshalve geregistreerd
- vestiging: Antwerpen
- graad en de kwalificatie: Master in de sociologie
- niveau en oriëntatie: master
- studieomvang¹: 60 studiepunten
- afstudeerrichtingen²: geen
- onderwijstaal: Nederlands
- studiegebied : Politieke en Sociale Wetenschappen
- aard van de aanvraag: accreditatie

¹ Situatie ten tijde van de visitatie

² Situatie ten tijde van de visitatie

5 Beoordeling

De NVAO steunt haar besluitvorming op volgende elementen:

- Het accreditatierapport bevat een beoordeling per onderwerp en per facet³;
- De NVAO hanteert bij de beoordeling van de onderwerpen de scores 'voldoende' en 'onvoldoende'⁴;
- Een accreditatiebesluit is positief indien alle samenvattende oordelen over de onderwerpen voldoende zijn. Het eindoordeel spreekt zich niet uit over gradaties in kwaliteit. Dit gebeurt door de visitatiecommissie die in haar rapport een score geeft per facet;
- De NVAO kan per facet volstaan met een verwijzing naar de bevindingen en de overwegingen van het bijhorende visitatierapport, m.a.w. ze kunnen door de NVAO worden overgenomen. Per facet wordt aangegeven of de NVAO de bevindingen en overwegingen van de visitatiecommissie bijtreedt. Indien dat niet het geval is draagt de NVAO een eigenstandige motivering aan⁵.

5.1 Doelstellingen opleiding

Facet 1.1. Niveau en oriëntatie opleiding

De NVAO sluit zich aan bij de bevindingen en de overwegingen van de visitatiecommissie zoals aangegeven bij de bespreking van facet 1.1 in het visitatierapport.

De NVAO oordeelt dat de opleiding voor dit facet voldoet aan de benodigde basiskwaliteit.

Facet 1.2. Domeinspecifieke eisen

De NVAO sluit zich aan bij de bevindingen en de overwegingen van de visitatiecommissie zoals aangegeven bij de bespreking van facet 1.2 in het visitatierapport.

De NVAO oordeelt dat de opleiding voor dit facet voldoet aan de benodigde basiskwaliteit.

Samenvattend oordeel doelstellingen opleidingen:

De opleiding profileert zich als een academisch breed vormende, maatschappelijk geëngageerde en toegepaste sociologieopleiding. Het programma van de opleiding kan worden omschreven met de sleutelbegrippen 'vervolmaking', 'verdieping', 'samenwerking' en 'verzelfstandiging'. De structuur bestaat uit vier centrale delen die een sterke integratie van het drieluik – theorie, methoden en beleid – tot doel hebben. De commissie onderstreept echter dat er hier voldoende aandacht wordt besteed aan kennisontwikkeling en dat de vereisten voor academische gerichtheid in opleiding in ruim voldoende mate aanwezig zijn. De structuur bestaat uit vier centrale delen die een sterke integratie van het drieluik – theorie, methoden en beleid – tot doel hebben. De onderzoeksinput is ook meer dan voldoende.

Het niveau en de domeinspecifieke eisen worden meer dan bevredigend geconcretiseerd in het programma. De beleidssociologische oriëntatie komt duidelijk tot uiting in het programma. De doelstellingen zijn duidelijk ontleend aan de wensen en behoeften van het beoogde beroepenveld, in het bijzonder beleidsorganen en de internationale beleidssociologische netwerken van de onderzoekers.

³ Art.7 en 8 van het reglement 'tot bepaling van de bestuursbeginselen die van toepassing zijn bij de besluitvorming inzake accreditatie en toets nieuwe opleiding ten aanzien van opleidingen in de Vlaamse gemeenschap', hierna 'reglement Bestuursbeginselen'

⁴ Accreditatiekader en art. 58&1, eerste lid van het decreet van 4 april 2003 betreffende de herstructurering van het hoger onderwijs in Vlaanderen.

⁵ Art.12 van het reglement Bestuursbeginselen

Overwegingen NVAO:

De NVAO sluit zich aan bij de motivering van de visitatiecommissie voor de score voldoende voor het onderwerp Doelstellingen opleiding.

Conclusie NVAO:

De NVAO beoordeelt het onderwerp Doelstellingen opleiding als **voldoende**

5.2 Programma

Facet 2.1. Eisen professionele / academische gerichtheid

De NVAO sluit zich aan bij de bevindingen en de overwegingen van de visitatiecommissie zoals aangegeven bij de bespreking van facet 2.2 in het visitatierapport.

De NVAO oordeelt dat de opleiding voor dit facet voldoet aan de benodigde basiskwaliteit.

Facet 2.2. Relatie tussen doelstelling en programma

De NVAO sluit zich aan bij de bevindingen en de overwegingen van de visitatiecommissie zoals aangegeven bij de bespreking van facet 2.1 in het visitatierapport.

De NVAO oordeelt dat de opleiding voor dit facet voldoet aan de benodigde basiskwaliteit.

Facet 2.3. Samenhang programma

De NVAO sluit zich aan bij de bevindingen en de overwegingen van de visitatiecommissie zoals aangegeven bij de bespreking van facet 2.3 in het visitatierapport.

De NVAO oordeelt dat de opleiding voor dit facet voldoet aan de benodigde basiskwaliteit.

Facet 2.4. Studielast

De NVAO sluit zich aan bij de bevindingen en de overwegingen van de visitatiecommissie zoals aangegeven bij de bespreking van facet 2.5 *Studietijd* in het visitatierapport.

De NVAO oordeelt dat de opleiding voor dit facet voldoet aan de benodigde basiskwaliteit.

Facet 2.5. Toelatingsvoorwaarden

De NVAO sluit zich aan bij de bevindingen en de overwegingen van de visitatiecommissie zoals aangegeven bij de bespreking van facet 2.9 in het visitatierapport.

De NVAO oordeelt dat de opleiding voor dit facet voldoet aan de benodigde basiskwaliteit.

Facet 2.6. Studieomvang

De NVAO sluit zich aan bij de bevindingen en de overwegingen van de visitatiecommissie zoals aangegeven bij de bespreking van facet 2.4 in het visitatierapport.

De NVAO oordeelt dat de opleiding voor dit facet voldoet aan de benodigde basiskwaliteit.

Facet 2.7 Afstemming tussen vormgeving en inhoud

De NVAO sluit zich aan bij de bevindingen en de overwegingen van de visitatiecommissie zoals aangegeven bij de bespreking van facet 2.6 in het visitatierapport.

De NVAO oordeelt dat de opleiding voor dit facet voldoet aan de benodigde basiskwaliteit.

Facet 2.8 Beoordeling en toetsing

De NVAO sluit zich aan bij de bevindingen en de overwegingen van de visitatiecommissie zoals aangegeven bij de bespreking van facet 2.7 in het visitatierapport.
De NVAO oordeelt dat de opleiding voor dit facet voldoet aan de benodigde basiskwaliteit.

Facet 2.9. Masterproef (indien van toepassing)

De NVAO sluit zich aan bij de bevindingen en de overwegingen van de visitatiecommissie zoals aangegeven bij de bespreking van facet 2.8 in het visitatierapport.
De NVAO oordeelt dat de opleiding voor dit facet voldoet aan de benodigde basiskwaliteit.

Samenvattend oordeel programma:

In het zelfevaluatie-rapport wordt, helaas zonder expliciete vergelijking, gesteld dat de opleiding Sociologie aan de Universiteit Antwerpen, meer dan elders in binnen- en omringend buitenland het geval is, het accent legt op de toegepaste beleidssociologie. De opleiding vergelijkt zich met de sociologieopleiding van de Universiteit van York. men opteert voor een academisch breed vormende, maatschappelijk geëngageerde en toepassinggerichte sociologieopleiding. De commissie heeft waardering voor de welomlijnde profielkeuze. Men benadrukt vooral het toegepaste, competentiegerichte, sociologische karakter. Dit is duidelijk ontleend aan de wensen en behoeften van het beoogde beroepenveld, in het bijzonder beleidsorganen en de internationale beleidssociologische netwerken van onderzoekers. Hoewel de commissie gecharmeerd is van de programmatische opzet van de opleiding beveelt zij toch enige kleine correcties in het programma aan. De commissie constateert dat het opleidingsonderdeel 'Grondige studie van een actuele sociologische auteur' teveel een *stand alone* status heeft. De commissie zou graag zien dat er ruimte vrij komt voor een opleidingsonderdeel 'Actuele discussies in de sociologie.' Dit kan de *state-of-the-art* colleges uit de specialisaties voorafgaan of erbij aansluiten en deze op een hoger abstractieniveau inkaderen. Ook zou de commissie het keuzeopleidingsonderdeel graag vervangen zien door een afstudeerseminarie.

De opleidingsonderdelen in de opleiding vertonen mede dankzij de specialisatieclusters een degelijke horizontale samenhang. Het feit dat sommige opleidingsonderdelen slechts door 3 à 4 studenten worden gevolgd, wijst volgens de commissie op een overaanbod. Misschien moeten de opleiding overwegen om het opleidingsonderdeel Kennis en Wetenschapssociologie eerder in het curriculum aan bod te laten komen. De commissie zou die vrijgekomen dan graag ingevuld zien door een afstudeerseminarie daardoor zou men de vormeisen kunnen uniformiseren en eventueel ook het niveau verhogen.

De faculteit organiseert studietijdmetingen in samenwerking met de Cel voor Innovatie en Kwaliteitszorg in het Onderwijs. De commissie ondersteunt de gekozen aanpak en apprecieert dat er ook een programma-evaluatie werd georganiseerd. De commissie constateert dat er geen significante verschillen zijn in reële en begrote studietijd.

De toelatingsvoorwaarden van de masteropleiding voldoen aan de formele eisen. Het programma is zeker voldoende afgestemd op de kwalificaties van instromende studenten. De opleiding biedt flexibele trajecten aan. Werkstudenten kunnen de sociologieopleidingen deeltijds volgen in dagonderwijs. Studenten met een diploma van professionele bachelor maatschappelijk werk kunnen via een speciaal programma instromen. Voor andere bachelors kunnen individuele leerprogramma's worden aangeboden in functie van de vooropleiding.

Programma van 60 ECTS.

De commissie vindt dat dit didactisch concept in lijn is met de doelstellingen van de opleiding. Het concept heeft tevens voldoende weerslag in variatie aan onderwijsvormen.

De commissie meent dat cursusmateriaal degelijke kwaliteit heeft. Zij merkt op dat er dikwijls met syllabi en samenvattingen wordt gewerkt, maar weinig met goede handboeken. De

commissie suggereert om het werken met handboeken op te drijven omdat een handboek meer samenhang vertoont en didactisch meer doordacht is. De studentgecentreerde aanpak is hoog. De masteropleidingscommissie is van oordeel dat een eenjarige master de druk doet toenemen om het academisch jaar snel en efficiënt te starten, activerende onderwijsnormen te hanteren, de samenwerking tussen studenten en docenten, en tussen docenten onderling, te optimaliseren en de masterproef nauwer in te bedden in het programma. Om deze doelen te bereiken werd geopteerd voor specialisatieclusters binnen de opleiding. De commissie waardeert de geplande *state-of-the-art*-colleges over specifieke sociologische thema's met een zichtbare link naar de maatschappelijke realiteit. Zij waardeert ook de discussiesessies tussen studenten en docenten en de methode van co-teaching, die er beide op gericht zijn om het discursieve en teamkarakter van het sociologisch wetenschapsbedrijf beter tot zijn recht te laten komen.

Er worden verschillende evaluatievormen gebruikt. De evaluatievormen peilen naar kennis en inzicht en naar algemene en wetenschappelijke vaardigheden. De evaluatievormen zijn voldoende afgestemd op de doelstellingen van de opleiding. De commissie concludeert dat het niveau van de vragen op academisch niveau ligt. De commissie heeft waardering voor de *peer assessments* waarbij studenten elkaar evalueren. De eisen van de examinatoren vindt de commissie duidelijk omschreven in de ECTSfiches en worden door de docent tijdens het eerste college bekendgemaakt. Het examenreglement is online raadpleegbaar en studenten kunnen ombudspersonen eventueel om verduidelijking vragen.

Er is voldaan aan de voorwaarden gesteld door de decreetgever omtrent de masterproef. Er is voor de masterproef een duidelijk omlijnd concept ontwikkeld dat sterk is ingebed in de opleiding en zich meer op kwaliteit dan op kwantiteit richt. De masterproef neemt de vorm aan van een wetenschappelijk artikel en zou idealiter van publiceerbaar niveau moeten zijn. De commissie spreekt haar waardering uit over deze nieuwe vorm en is tevreden dat de opleiding zo duidelijk de kaart trekt van een beknopte gestructureerde weergave van onderzoek. Ook waardeert de commissie dat de masterproef sterker dan voorheen getuigenis moet afleggen van het wetenschappelijke en academische niveau van de opleiding. De commissie heeft een selectie van eindverhandelingen gelezen. Het niveau varieert te sterk om *in het algemeen* te kunnen stellen dat studenten blij geven van analytische vaardigheden of van een zelfstandig probleemoplossend vermogen.

De commissie vindt de beoordeling van de eindverhandeling in nogal wat gevallen duidelijk te mild (en komt gemiddeld flink lager uit dan het gemiddelde oordeel van de promotor en de beoordelaar). De commissie vernam dat in het verleden de scores van de promotor en de beoordelaar wel eens ver uiteen lagen. De opleiding heeft getracht dit te remediëren door in het academiejaar de beoordelingsprocedure te verfijnen. Het is nog te vroeg om de aanpassing te evalueren, maar de commissie hoopt dat de nieuwe richtlijnen een deel van de beoordelingsproblematiek hebben opgelost. Over de begeleiding van de eindverhandeling blijken studenten relatief tevreden te zijn. Om de begeleiding te optimaliseren zal het departement voortaan de werklast beter spreiden onder de promotoren. De commissie meent dat, als zij alleen op de uiteenlopende kwaliteit van de eindverhandelingen van de uitdovende licentiaatsopleiding zou afgaan, haar oordeel vermoedelijk in een niet voldoende zou uitmonden. De commissie constateert echter dat de masteropleiding juiste en doeltreffende maatregelen heeft getroffen die de kwaliteit van de masterproeven moeten garanderen. Zij spreekt haar vertrouwen uit in de plannen en de omkadering van de masterproef en meent daarom toch tot een voldoende oordeel te kunnen besluiten.

Overwegingen NVAO:

De NVAO sluit zich aan bij de motivering van de visitatiecommissie voor de score voldoende voor het onderwerp Programma.

Conclusie NVAO:

De NVAO beoordeelt het onderwerp Programma als **voldoende**

5.3 Inzet personeel

Facet 3.1. Eisen professionele/academische gerichtheid

De NVAO sluit zich aan bij de bevindingen en de overwegingen van de visitatiecommissie zoals aangegeven bij de bespreking van facet 3.2 in het visitatierapport.

De NVAO oordeelt dat de opleiding voor dit facet voldoet aan de benodigde basiskwaliteit.

Facet 3.2. Kwantiteit personeel

De NVAO sluit zich aan bij de bevindingen en de overwegingen van de visitatiecommissie zoals aangegeven bij de bespreking van facet 3.3 in het visitatierapport.

De NVAO oordeelt dat de opleiding voor dit facet voldoet aan de benodigde basiskwaliteit.

Facet 3.3. Kwaliteit personeel

De NVAO sluit zich aan bij de bevindingen en de overwegingen van de visitatiecommissie zoals aangegeven bij de bespreking van facet 3.1 in het visitatierapport.

De NVAO oordeelt dat de opleiding voor dit facet voldoet aan de benodigde basiskwaliteit.

Samenvattend oordeel inzet personeel:

De commissie concludeert dat de onderzoeksoutput van onderzoeksgroepen en -centra inzake beleidsgericht onderzoek in orde is. De verschillende onderzoeksdomeinen zijn redelijk gecoverd. Daarnaast doen sommige onderzoekers ook aan fundamenteel onderzoek. Lesgevers brengen onderzoeksthema's uit de onderzoeksgroepen waar aangewezen aan bod in het onderwijs. De commissie apprecieert de aanwezigheid van gastsprekers in de opleiding en in het bijzonder de gastsprekers die een inbreng hebben vanuit het beroepenveld. Op die manier maken studenten kennis met het toekomstige beroepenveld. De commissie vindt wel dat het aantal gastsprekers nog kan worden opgekrikt. In 2006 bedraagt de formatie ZAP binnen het Departement sociologie 17 personen / 11,6 VTE. In belangrijke mate levert het Departement dienstverlenend onderwijs in de andere opleidingen binnen de Faculteit, terwijl het van elders betrokken dienstverlenende onderwijs binnen de sociologieopleiding relatief beperkt is. Het Assisterend Academisch Personeel omvat 7,5 VTE. Een aparte categorie binnen het AAP is het Bijzonder Assisterend Personeel dat via externe onderzoeksmiddelen wordt gefinancierd. De onderwijstaak van het BAP is strikt afgebakend tot thesisebegeleiding, gastcolleges of extra ondersteuning. Het assisterend personeel wordt in haar onderwijstaken beschermd dankzij een faculteitsbreed poolsysteem. In dit vraaggestuurde systeem verdelen de assistenten de onderwijstaken die het ZAP heeft opgesteld. Het assisterend personeel heeft niets dan lof over dit systeem. De commissie is voorstander van het poolsysteem en spoort de opleidingsverantwoordelijken aan de positieve effecten van de pool op het vlak van taakverdeling en inwisselbaarheid te vrijwaren. De opleidingsverantwoordelijken signaleerden dat de personele middelen vrij beperkt zijn daar de formatieplaatsen vooral aan de andere, grotere opleidingen binnen de Faculteit worden toegekend. Enige soelaas wordt geboden via het poolsysteem van de assistenten. Ook het administratief en technisch personeel zou met

een onderbestaffing kampen, maar de opleidingen trachten dit op te lossen door externe middelen aan te boren. De commissie meent dat globaal gezien voldoende personeel voorhanden is om in kwaliteitsvol onderwijs te voorzien

De commissie vindt dat het Departement sociologie goede deskundigheid op vakinhoudelijk, didactisch en onderwijskundig vlak in huis heeft om kwaliteitsvol onderwijs aan te bieden. Studenten hebben waardering voor de inzet en het enthousiasme van de lesgevers. Voor de aanstelling van ZAP en AAP houdt de Faculteit vast aan het principe van externe competitie. Bij de aanstelling van voltijdse ZAP-leden moeten de kandidaten verplicht een proefles geven, hetgeen de commissie apprecieert. Bij bevorderingen van het ZAP wordt rekening gehouden met de leeropdracht, het onderzoek en de maatschappelijke ienstverlening. De commissie vernam dat er mogelijkheden tot bijscholing bestaan en dat het academisch personeel verbonden hier gebruik van maakt

Overwegingen NVAO:

De NVAO sluit zich aan bij de motivering van de visitatiecommissie voor de score voldoende voor het onderwerp Inzet personeel.

Conclusie NVAO:

De NVAO beoordeelt het onderwerp Inzet personeel als **voldoende**

5.4 Voorzieningen

Facet 4.1. Materiële voorzieningen

De NVAO sluit zich aan bij de bevindingen en de overwegingen van de visitatiecommissie zoals aangegeven bij de bespreking van facet 4.1 in het visitatierapport.

De NVAO oordeelt dat de opleiding voor dit facet voldoet aan de benodigde basiskwaliteit.

Facet 4.2. Studiebegeleiding

De NVAO sluit zich aan bij de bevindingen en de overwegingen van de visitatiecommissie zoals aangegeven bij de bespreking van facet 4.2 in het visitatierapport.

De NVAO oordeelt dat de opleiding voor dit facet voldoet aan de benodigde basiskwaliteit.

Samenvattend oordeel voorzieningen:

Op het ogenblik van de visitatie voltrok zich de verhuizing naar het nieuwe gebouw op de Stadscampus. Vanaf het academiejaar 2006–07 vinden alle lessen plaats op de Stadscampus. De nieuwe lokalen zijn een bank vooruit ten opzichte van het verleden, aangezien ze zijn uitgerust met alle moderne onderwijsmiddelen en ook omdat docenten en studenten niet meer hoeven te pendelen. Het complex beschikt over een tiental goed uitgeruste onderwijsruimten van diverse omvang. Daarnaast kan er worden uitgeweken naar degelijke aula's en lokalen die de commissie goed bereikbaar vindt. Tijdens de visitatie was de nieuwe bibliotheek van de humane en sociale wetenschappen in volle aanbouw (ingebruikname in september 2007) en was de collectie nog gespreid. De commissie vindt dat de collectie meer dan voldoende aansluit bij het sociologieonderwijs. Uit bevestigingen van de opleidingen blijkt dat studenten meer recent (sociologie)materiaal wensen te gebruiken. In de nieuwe bibliotheek wordt de collectie verder uitgebreid en de commissie is ervan overtuigd dat die de noden van de studenten zal verlichten. Net als in de bestaande bibliotheken gaat er veel aandacht naar studieruimte en vergaderlokalen in de nieuwe

bibliotheek. De commissie vindt dat er dan voldoende computers met courante software ter beschikking staan van de studenten en constateert ook dat studenten goed gebruik maken van de draadloze internettoegang op verschillende plaatsen aan de Universiteit. De commissie meent dat Blackboard studenten en docenten een (inter)actieve ondersteuning van het onderwijs biedt voor het merendeel van de opleidingsonderdelen.

Op centraal niveau worden studenten begeleid door de dienst Studietoelichting en Studentenbegeleiding. Andere studentbegeleidende diensten zijn de dienst Studie-informatie en de dienst Studentenvoorzieningen. Op elke campus is een Studenten Informatie Punt (STIP) ingeplant waar studenten terecht kunnen met vragen. Op het einde van de studie kunnen studenten ook sessies volgen over solliciteren. De commissie meent dat de studiebegeleidingsdiensten goed werk leveren. De studenten waarderen de grote toegankelijkheid van het lesgevend personeel en de goede werking van het secretariaat. De commissie heeft waardering voor het mentorsysteem binnen de opleiding waarbij een ZAP-lid de vertrouwenspersoon is voor een groepje studenten en hen begeleidt bij seminarie of eindverhandeling/Masterproef en met hen de examenresultaten bespreekt. In de regel bemiddelen (facultaire) ombudspersonen bij onderwijs- en examenproblemen, maar de praktijk wijst uit dat sociologiestudenten weinig beroep moeten doen op deze personen.

Overwegingen NVAO:

De NVAO sluit zich aan bij de motivering van de visitatiecommissie voor de score voldoende voor het onderwerp Voorzieningen.

Conclusie NVAO:

De NVAO beoordeelt het onderwerp Voorzieningen als **voldoende**

5.5 Interne kwaliteitszorg

Facet 5.1. Evaluatie resultaten

De NVAO sluit zich aan bij de bevindingen en de overwegingen van de visitatiecommissie zoals aangegeven bij de bespreking van facet 5.1 in het visitatierapport.

De NVAO oordeelt dat de opleiding voor dit facet voldoet aan de benodigde basiskwaliteit.

Facet 5.2. Maatregelen tot verbetering

De NVAO sluit zich aan bij de bevindingen en de overwegingen van de visitatiecommissie zoals aangegeven bij de bespreking van facet 5.2 in het visitatierapport.

De NVAO oordeelt dat de opleiding voor dit facet voldoet aan de benodigde basiskwaliteit.

Facet 5.3. Betrekken van medewerkers, studenten, alumni en beroepenveld

De NVAO sluit zich aan bij de bevindingen en de overwegingen van de visitatiecommissie zoals aangegeven bij de bespreking van facet 5.3 in het visitatierapport.

De NVAO oordeelt dat de opleiding voor dit facet voldoet aan de benodigde basiskwaliteit.

Samenvattend oordeel interne kwaliteitszorg:

De opleiding wordt periodiek en nauwgezet geëvalueerd, zowel op het niveau van de opleidingsonderdelen als op programmaniveau. Indien evaluaties tekorten aantonen, zijn er in het systeem procedures ingebouwd die de kwaliteit van de opleiding afdoende bewaken. De commissie onderstreept de goede werking van CIKO. De Cel houdt de vinger aan de pols met

betrekking tot kwaliteit van het onderwijs en tast tevens de mogelijkheden af om meetinstrumenten systematisch te verfijnen. De commissie vindt het positief dat CIKO de responsgraad bij studentenbevragingen kan opdrijven tot 75 %. Dit doet ze door bevragingen af te nemen tijdens colleges die op een groot sociologiepubliek kunnen rekenen. Voorts heeft de commissie veel waardering voor de interveniërende rol van de decaan in de kwaliteitszorgketen. Het zelfevaluatie-rapport van de opleidingen is een open en kritisch document. De commissie waardeert de openheid waarin de gesprekken tijdens de visitatie hebben plaatsgevonden en vond ze tevens verhelderend.

De bevragingen van studenten, de alumnibevragingen en discussies binnen de beleidsorganen van de Faculteit vormen de basis voor aantoonbare verbetermaatregelen. Er wordt effectief opvolging gegeven en adequate maatregelen worden genomen. De opleiding gaf ook gevolg aan de aanbevelingen van de vorige visitatiecommissie. Sinds 1997 heeft de Universiteit stappen ondernomen om het kwaliteitszorgsysteem te formaliseren. De opleidingsverantwoordelijken hebben minder expliciet gevolg gegeven aan de aanbeveling om direct en systematisch contact te onderhouden met de alumni. Op centraal niveau wordt er wel een cel Alumniwerking opgericht.

De opleiding tracht de verschillende geledingen zo goed mogelijk te betrekken via raden en onderwijscommissies. Binnen de faculteit zijn er meerdere onderwijscommissies. De commissie vernam dat ook de Departementsraad een actieve rol vervult aangezien heel wat onderwijszaken eerst daar worden besproken. De commissie constateert dat medewerkers zich duidelijk bij het beleid betrokken voelen. Tijdens de visitatie werd er enkel gesproken met studentenvertegenwoordigers uit de opleiding Politieke Wetenschappen die de commissie verzekerden dat zij een aanspreekpunt zijn voor sociologiestudenten en via gemeenschappelijke opleidingsonderdelen eventuele problemen snel detecteren. Sociologiestudenten zijn volgens de opleidingsverantwoordelijken en de CIKO een moeilijk te mobiliseren groep. Op centraal niveau wordt een Studentenraad en de organisatie Verenigde UA-Studenten opgericht, en dit zou beterschap moeten brengen. Toen de commissie tijdens gesprekken met sociologiestudenten de afwezigheid van studentenvertegenwoordigers uit hun rangen voorlegde, garandeerden de studenten dat dit in de toekomst zal veranderen. Dit stemt de commissie hoopvol. De alumni en het beroepenveld vindt de commissie voldoende betrokken bij onderwijs-evaluaties. De commissie meent dat de responsgraad wel moet worden verhoogd. Zij beveelt de opleiding aan om een nauwer contact met de afgestudeerden te onderhouden, bijvoorbeeld door de oprichting van een Adviesraad. In deze raad kan ook het beroepenveld vertegenwoordigd worden en kan de opleidingen zich makkelijker wenden tot het afnemend.

Overwegingen NVAO:

De NVAO sluit zich aan bij de motivering van de visitatiecommissie voor de score voldoende voor het onderwerp Interne kwaliteitszorg.

Conclusie NVAO:

De NVAO beoordeelt het onderwerp Interne kwaliteitszorg als **voldoende**

5.6 Resultaten

Facet 6.1. Gerealiseerd niveau

De NVAO sluit zich aan bij de bevindingen en de overwegingen van de visitatiecommissie zoals aangegeven bij de bespreking van facet 6.1 in het visitatierapport.

De NVAO oordeelt dat de opleiding voor dit facet voldoet aan de benodigde basiskwaliteit.

Facet 6.2. Onderwijsrendement

De NVAO sluit zich aan bij de bevindingen en de overwegingen van de visitatiecommissie zoals aangegeven bij de bespreking van facet 6.2 in het visitatierapport.

De NVAO oordeelt dat de opleiding voor dit facet voldoet aan de benodigde basiskwaliteit.

Samenvattend oordeel resultaten:

De commissie meent dat het gerealiseerd niveau van de opleiding voldoende is. De commissie constateerde dat de meeste afgestudeerden snel een job vinden die inhoudelijk gerelateerd is aan het vakgebied. De meest voorkomende sectoren van tewerkstelling zijn het hoger onderwijs (52 %), de overheid, de medische of welzijnssector en de socio-culturele sector. De commissie stelde ook vast dat oud-studenten erg veel waardering hebben voor de opleiding. Alumni menen dat hun zelfstandigheid en wetenschappelijke en algemene vorming sterk is vergroot en waarderen de goede contacten met het AP tijdens de opleiding. Het bijbrengen van praktische en probleemoplossende vaardigheden zijn volgens hen nog voor verbetering vatbaar. De aanpassingen in de programma's hebben getracht deze competenties duidelijker aan bod te laten komen. Met uitwisselingsakkoorden met zes buitenlandse universiteiten nemen de opleidingsverantwoordelijken de internationalisering ter harte. Er zijn meer eigen studenten die een uitwisselingsprogramma volgen dan dat er andere studenten de opleiding komen volgen, dus van een zuivere uitwisseling is (nog) geen sprake. De commissie heeft begrip voor de situatie gegeven de taalbelemmeringen in het onderwijs die de decreetgever heeft opgeworpen. Ze spoort de opleidingsverantwoordelijken aan de uitwisseling verder te stimuleren.

Het slaagcijfer is 86 % dit rendement beoordeelt de commissie zonder meer als voldoende. De commissie constateert dat de opleiding geen expliciete streefcijfers heeft geformuleerd en beveelt aan om dit wel te doen. De totale studieduur begroting van 4 jaren is uitgemiddeld over 4 jaar en 4 maanden. In vergelijking met andere Vlaamse sociologieopleidingen is dit zonder meer aanvaardbaar.

Overwegingen NVAO:

De NVAO sluit zich aan bij de motivering van de visitatiecommissie voor de score voldoende voor het onderwerp Resultaten.

Conclusie NVAO:

De NVAO beoordeelt het onderwerp Resultaten als **voldoende**

6 Oordelen visitatiecommissie

De onderstaande tabel geeft per onderwerp en per facet het oordeel van de visitatiecommissie uit hoofdstuk 5 weer.

Onderwerp	oordeel	Facet	oordeel
1 Doelstellingen	V	1.1 niveau en oriëntatie	G
		1.2 domeinspecifiek referentiekader	G
2 Programma	V	2.1 eisen gerichtheid	V
		2.2 relatie doelstellingen - programma	V
		2.3 samenhang programma	V
		2.4 studielast	V
		2.5 toelatingsvoorwaarden	V
		2.6 studieomvang	OK
		2.7 afstemming tussen vormgeving en inhoud	V
		2.8 beoordeling en toetsing	V
		2.9 masterproef ⁶	V
3 Inzet personeel	V	3.1 eisen gerichtheid	V
		3.2 kwantiteit	V
		3.3 kwaliteit	G
4 Voorzieningen	V	4.1 materiële voorzieningen	G
		4.2 studiebegeleiding	V
5 Interne kwaliteitszorg	V	5.1 evaluatie resultaten	G
		5.2 maatregelen tot verbetering	V
		5.3 betrokkenheid	V
6 Resultaten	V	6.1 gerealiseerd niveau	V
		6.2 onderwijsrendement	V

Eindoordeel van de visitatiecommissie: positief

O: onvoldoende; V: voldoende; G: goed; E: excellent

⁶ Enkel voor masteropleidingen

7 Oordelen NVAO

De onderstaande tabel geeft per onderwerp het oordeel van de NVAO weer.

Onderwerp	oordeel
1 Doelstellingen	V
2 Programma	V
3 Inzet personeel	V
4 Voorzieningen	V
5 Interne kwaliteitszorg	V
6 Resultaten	V

Eindoordeel van de NVAO: positief

O: onvoldoende; V: voldoende

8 Opmerkingen en bezwaren van instelling

Conform de bepalingen vermeld in de handleiding accreditatie kan een instelling opmerkingen en bezwaren formuleren op het ontwerp van accreditatierapport.

Bij brief van 28 april 2009 heeft de instelling gereageerd op het ontwerp van accreditatierapport. Dit heeft geleid tot aanpassing van de scoretabel en de naamcorrectie van een panellid.

Het accreditatierapport is tot stand gekomen op basis van een externe beoordeling van de opleiding Master in de sociologie (master) van Universiteit Antwerpen uitgevoerd door Vlaamse Interuniversitaire Raad.

Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie (NVAO)

Parkstraat 28

Postbus 85498 | 2508 CD DEN HAAG

T 31 70 312 23 00

F 31 70 312 23 01

E info@nvao.net

W www.nvao.net

Aanvraagnummer # 3385

De accreditatie geldt vanaf de aanvang van het academiejaar 2008-2009 tot en met het einde van het academiejaar 2015-2016.